

POSTANOWIENIE

Dnia 30 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk

w sprawie skazanego **S. S.** i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 30 kwietnia 2025 r.

na posiedzeniu bez udziału stron

kwestii dopuszczalności wniosku obrońcy S. S. o wyłączenie –w trybie art. 41 § 1

k.p.k. – sędziego Sądu Najwyższego Pawła Kołodziejskiego

na podstawie art. 29 § 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym oraz

art. 41 § 2 k.p.k. *per analogiam*

p o s t a n o w i ł

**pozostawić bez rozpoznania wnioszek obrońcy S. S. o
wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Pawła Kołodziejskiego
od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I KK 454/24.**

UZASADNIENIE

Obrońca S. S. we wniosku z dnia 28 lutego 2025 r. zażądał wyłączenia SSN Pawła Kołodziejskiego od orzekania w sprawie zarejestrowanej w Sądzie Najwyższym pod sygn. akt I KK 454/24, a zatem rozpoznania m.in. kasacji obrońcy ww. skazanego od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu wydanego w sprawie o sygn. akt II AKa 145/23.

Jako podstawę prawną przedmiotowego wniosku obrońca podał przepis art. 41 § 1 k.p.k. Motywując swoje wystąpienie, wnioskodawca podniósł, że wątpliwości co do bezstronności ww. sędziego wynikają przede wszystkim z „*uzyskania statusu*

sędziego Sądu Najwyższego w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa w składzie ukształtowanym na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw". Na poparcie stanowiska zaprezentowanego w złożonym wniosku, jego autor odwołał się do wybranego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Wniosek należało pozostawić bez rozpoznania, albowiem jest on niedopuszczalny z mocy ustawy.

Argumentacja przedmiotowego wniosku wskazuje, że wątpliwość co do bezstronności SSN Pawła Kołodziejskiego ma wynikać z faktu, że został on powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3).

Wniosek ten – jak wprost wskazano w jego *petitum* – złożony został w trybie art. 41 § 1 k.p.k., który to przepis stanowi, że: *„Sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie”*. W kontekście tego przepisu należy zwrócić uwagę na to, że przedstawione przez wnioskodawcę wątpliwości co do bezstronności SSN Pawła Kołodziejskiego w sprawie o sygn. akt I KK 454/24, wywiedzione zostały z okoliczności towarzyszących jego powołaniu na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego – i wyłącznie na tej kwestii skoncentrowano motywację rzeczonego wniosku.

Analizując tak zaprezentowaną argumentację wniosku o wyłączenie sędziego, przy jego ocenie uwzględnić trzeba aktualnie obowiązujące brzmienie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, znowelizowanej ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. (Dz.U. z 2022 r., poz. 1259), na mocy której do ustawy o Sądzie Najwyższym dodany został art. 29 § 4, stanowiący wprost o tym, że: *„Okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności”*.

Jednocześnie, ustawodawca rzeczoną nowelizacją wprowadził tryb tzw. testu niezawisłości i bezstronności, w którym – zgodnie z art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym – dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego (sędziego delegowanego) wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Z żądaniem w tym przedmiocie może wystąpić strona lub uczestnik postępowania przed Sądem Najwyższym (art. 29 § 7 ww. ustawy).

Wymienione wyżej przepisy ustawy o Sądzie Najwyższym weszły w życie w dniu 15 lipca 2022 r. Przedmiot tych regulacji odnosi się do ochrony standardu bezstronności oraz niezawisłości sędziego przy wykonywaniu czynności orzeczniczych. Badanie tej kwestii, jak wynika z art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, zostało ograniczone do dwóch kryteriów, tj. okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego oraz jego postępowania po powołaniu, przy czym – w myśl art. 29 § 4 tej ustawy – okoliczności towarzyszące powołaniu tego sędziego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z jego udziałem lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności. Z kolei w art. 41 § 1 k.p.k. – tj. przepisie, na który powołał się wnioskodawca – zawarto ogólną podstawę wyłączenia sędziego podejrzanego o stronnictwo (*iudex suspectus*), którą co do zasady może być każda okoliczność mogąca wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie. Zarówno zatem instytucja tzw. testu niezawisłości i bezstronności w trybie ustawy o Sądzie Najwyższym, jak też mechanizm wyłączenia sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k., służą sądowej kontroli bezstronności sędziego, który ma brać udział w rozpoznawaniu konkretnej sprawy. Instytucje te różnią się natomiast zakresem przedmiotowym, który w przypadku pierwszej z nich jest węższy. Ustawa o Sądzie Najwyższym w sposób szczególny reguluje badanie kwestii bezstronności sędziego w kontekście okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego oraz jego postępowania po powołaniu, a zatem w tym zakresie w stosunku do art. 41 § 1

k.p.k. stanowi *lex specialis*, wyłączając tym samym możliwość badania określonych w niej przesłanek w ogólnej procedurze.

Nadto, przewidziany tryb tzw. testu niezawisłości i bezstronności ma szczególny charakter, albowiem wniosek o jego przeprowadzenie rozpoznawany jest przez skład pięciu sędziów, zaś na wydane przez sąd w takim składzie postanowienie przysługuje środek odwoławczy, który podlega rozpoznaniu przez skład siedmiu sędziów. Natomiast wniosek o wyłączenie w trybie art. 41 § 1 k.p.k. podlega rozpoznaniu – co do zasady – w składzie jednoosobowym i nie podlega zaskarżeniu. Oznacza to, że w trybie art. 41 § 1 k.p.k. niedopuszczalne jest badanie niezawisłości i bezstronności sędziego w odniesieniu do okoliczności towarzyszących jego powołaniu, albowiem – jak wskazano powyżej – przepis ten zawiera ogólną podstawę wyłączenia sędziego podejrzanego o stronnictwo. Przedmiotem rozpoznania w trybie art. 41 § 1 k.p.k. może być jedynie wniosek o wyłączenie sędziego oparty na innych – niż określone w art. 29 § 4 i 5 cyt. wyżej ustawy o Sądzie Najwyższym – przesłankach.

Należy też zaznaczyć, że przed rzeczoną nowelizacją przepisów ustawy o Sądzie Najwyższym, Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 4 marca 2020 r. (P 22/19, OTK-A 2020, nr 31), stwierdził, że art. 41 § 1 w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, jest niezgodny z art. 179 w zw. z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP. Oznacza to, że decyzja o wyłączeniu sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. nie może przyjmować za podstawę faktyczną okoliczności, iż dany sędzia został powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa działającej i ukształtowanej na podstawie obecnie obowiązujących przepisów. Trafnie podniesiono w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że jakiegokolwiek działanie (w tym realizowane poprzez orzekanie) kwestionujące ostateczność wyroków Trybunału Konstytucyjnego stanowi oczywiste naruszenie art. 190 ust. 1 i 3 Konstytucji RP, będącej zgodnie z jej art. 8 ust. 1, najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej. Wszystkie organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa (art. 7 Konstytucji RP),

dlatego podejmowanie jakichkolwiek działań sprzecznych w sposób oczywisty z ustawą zasadniczą jest niedopuszczalne, i to niezależnie od deklarowanych powodów odstępowania od reguł konstytucyjnych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2024 r., IV KK 142/24, LEX nr 3714786).

Skoro więc wniosek o wyłączenie SSN Pawła Kołodziejskiego w trybie art. 41 § 1 k.p.k. został oparty jedynie na okoliczności odnoszącej się do jego powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego z rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw – to uznać należy, że wniosek ten jest niedopuszczalny z mocy ustawy.

Obrońca nie skorzystał z trybu przewidzianego w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, o czym świadczy treść przedmiotowego wniosku, w którym nie odwołał się do tej podstawy prawnej, jak też nie wskazał na okoliczności korespondujące z przesłankami określonymi w tym przepisie. Rezygnacja z testu niezawisłości i bezstronności nie może jednak uzasadniać opcjonalnej dopuszczalności badania w trybie art. 41 § 1 k.p.k. bezstronności sędziego Sądu Najwyższego w kontekście okoliczności jego powołania, a to wobec wprowadzenia przez ustawodawcę szczególnego mechanizmu w tym zakresie oraz bezwzględnego charakteru przepisu art. 29 § 4 ustawy o Sądzie Najwyższym. Aktywność obrońcy w tym względzie zmierzała zatem do obejścia przepisów ustawy o Sądzie Najwyższym, w tym zakazu, który nie dopuszcza możliwości podważenia orzeczenia wydanego z udziałem sędziego Sądu Najwyższego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności wyłącznie z powodu okoliczności towarzyszących powołaniu tego sędziego.

Reasumując, oczywistą konsekwencją takiej oceny jest niedopuszczalność rozpoznania wniosku o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości i bezstronności w trybie art. 41 § 1 k.p.k. Rozpoznanie takiego wniosku w oparciu o art. 41 § 1 k.p.k. skutkowałoby bezwzględną przesłanką odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. oraz stanowiłoby niedopuszczalne obejście instytucji rzeczzonego testu, a także rażące naruszenie przysługujących stronom uprawnień (m.in. możliwości zaskarżenia).

W omawianej kwestii warto też dodać, że Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 9 lipca 2020 r., C-272/19, VQ przeciwko Land Hessen, w pkt 54, wskazał, iż sam fakt, że władze wykonawcze lub ustawodawcze uczestniczą w procesie mianowania sędziego, nie może prowadzić do powstania zależności sędziego od tych władz, ani do wzbudzenia wątpliwości co do jego bezstronności, jeżeli po mianowaniu zainteresowany nie podlega żadnej presji i nie otrzymuje instrukcji w ramach wykonywania swoich obowiązków. Tymczasem w przedmiotowej sprawie, wnioskodawca na takie okoliczności w ogóle się nie powoływał, co tym samym przesądza o wyłącznie abstrakcyjnym i hipotetycznym charakterze zgłoszonych przezeń obiekcji.

W zaistniałym układzie procesowym nie sposób też uznać, by referent sprawy, powołany na urząd sędziego w okolicznościach przedstawionych przez wnioskodawcę, miał orzekać „we własnej sprawie”, gdyż okoliczności „jego sprawy” nie stanowią przedmiotu postępowania, a wydane przez niego orzeczenie w żaden sposób nie będzie miało wpływu na sferę jego własnych uprawnień bądź obowiązków prawnych (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 26 lutego 2025 r., III KS 45/24, LEX nr 3837314; 14 lutego 2025 r., IV KK 445/24, LEX nr 3829107.).

Skoro przepisy postępowania nakazują pozostawić bez rozpoznania niedopuszczalny procesowo wniosek strony o wyłącznie sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k., a taka sytuacja ma miejsce w przypadku określonym w art. 41 § 2 k.p.k., gdy wniosek ten zostanie zgłoszony po rozpoczęciu przewodu sądowego – to również w przypadku stwierdzenia niedopuszczalności wniosku o wyłącznie sędziego z przyczyn podanych powyżej, należy postąpić podobnie.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy postanowił jak na wstępie.

[J.J.]

[r.g.]

